

# Bölge Turizmine Yeni Akımların Etkisi: Gökçeada Yavaş Yemek Örneği

## The Effect of New Trends on Regional Tourism: The Case of Slow Food in Gökçeada

Turgay BUCAK, Dokuz Eylül Üniversitesi, tbucak@yahoo.com  
Özlem TURAN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ozlemdfn@gmail.com

*Özet: Yavaş Yemek, "iyi, temiz ve adil gıda" felsefesi ile ortaya çıkan çevreyi doğayı ve üreticilerin gelir düzeyini önemseyen bir akımdır. Sürdürülebilirlik ve sosyal adalet konusunda farkındalığı ve bilinç düzeyini artırmayı amaçlayan YavaşYemek'in, geleneksel gıdaları koruma altına almayı, biyolojik çeşitliliği korumayı, yemek eğitimi ve yerel ekonomiyi desteklemeyi amaç edindiği görülmektedir. Çalışmada veri toplama yöntemlerinden birisi olan yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Yavaş Yemek akımı sonrası; Gökçeada'da konaklama tesis sayısı, yiyecek içecek işletme sayısı, gelir ve istihdam, turizm çeşitliliği, ulaşım, tanıtım, altyapı ve üst yapı, gelen yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı, ilçe turizminin gelişmesi açısından değerlendirilerek bölge turizminde ne gibi değişikliklerin olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.*

*Anahtar Kelimeler: Slow Food, Turizm, Gökçeada, Bölge Turizmi*

*Abstract: "Slow Food" is a which emerged with the clean and the fair food philosophy and cares about the level of income of the manufacturer of environmental nature. Aiming to increase the level of awareness and consciousness about sustainability and social justice, It has been observed that "Slow Food" has safeguarded the traditional food and the biodiversity conservation. Also It supports the food education and the local economy. After the Slow Food Movement, Accommodation numbers of Gökçeada, the numbers of food and beverage business, income and employment, tourism diversity, transport, promotion, infrastructure and superstructure, the numbers of domestic and foreign visitors are evaluated in terms of the development of tourism and what kinds of changes in the regional tourism have been tried to be found.*

*Keywords: Slow Food, Tourism, Gökçeada, Regional Tourism*

### 1. Yavaş Yemek Akımı

Yemek Kültürünün tarihsel gelişimi sanayi devriminin ardından çok farklı bir yol izleyerek tüketim kültürünün temellerinin atılmasına sebep olmuştur. Fast-food akımının başlamasıyla birlikte yemek kültürü kavramı zamanla endüstriyel bir standartlaşmaya dönüşmüştür (Yıldız 2014, 26).

Yavaş Yemek akımı, Carlo Petrini tarafından, 1986 senesinde İtalya'nın Langhe Bölgesi'ndeki Cuneo şehrinde başlatılmıştır. Bu akımın başlaması, Roma Piazza di Spagna' da Mc Donald' s açıldığında buna karşı yapılan protesto ile ortaya çıkmıştır (Yurtseven 2007, 3). Protestocular, yeme-içme alanında faaliyet gösteren ve fast- food zincirinin bir parçası olan Roma'daki Mc Donalds' a karşı, yerelliği, yavaşlığı ve sofradaki sağlıklı iletişimi simgeleyen İtalyan mutfağını, yani slow-foodu desteklemekteydiler (Güven 2011, 114). Yavaş Yemek hareketi yıllar içinde büyüyerek 132 ülkede, "temiz, adil, sağlıklı gıda" ilkesini benimseyen yüzbinin üzerindeki üye ve destekçiye ulaşmıştır. Carlo Petrini kuruluşundan beri Yavaş Yemek hareketinin başkanlığını yapmaktadır. Petrini, kaliteyi üretecek tarım olmadan lezzete ve güzel yemeklere ait bir kültürün var olmayacağını kabul etmiştir. Üreticilerin ve biyoçeşitliliğin korunması, beslenme ve sisteminde zehirli gıdalardan oluşan fast-food kültürü yerine güzel ve yavaş yemek yeme kültürünün yaygınlaştırılmasını amaçlayan Yavaş Yemek hareketine geçişin önemli bir safhasını oluşturur (Petrini ve Padovani 2011, 3). Yavaş yemek, bir yiyeceğin kısık ateşte pişirilmesi anlamına gelmemektedir. Bu durum, yiyecek üreticileriyle tüketicilerinin, yiyeceğin kendisiyle tüketicinin ve sofrada bulunan kişilerin birbirleriyle iletişimini kapsamaktadır. Yavaş yemek hareketine gönül verenler için fast-food bir numaralı düşmandır (Güven 2011, 114). Gastronomi bir restoranda, bir grupta, bölgede hatta bir ülkedeki yenen ya da tüketilen yiyecek ve içeceklerle alakalı faktörlerin değişkenliğini ortaya koyarak farklılık yaratır. Gastronomi yiyeceklerden daha fazla nasıl keyif alınacağını ve yiyeceklerin kalitesinin nasıl artırılacağı ile ilgilenir. Böylelikle, geleneksel zevklerden kaçınmadan ortak tatları dokuları yakalayarak ve damak tadına hitap ederek en sağlıklı beslenmeye ulaşmak hedeflenmektedir (Akgöl 2012, 18). Yavaş yemek hareketi de; gıdalardaki biyo çeşitliliği savunmayı, lezzet eğitiminin gelişmesi ve yaygınlaşmasını, mükemmel gıdaların üreticileri ve tüketicilerini bir araya getiren organizasyonları düzenlemeyi amaç edinmiştir. Yavaş yemek hareketi ayrıca fuarlar ve çiftçi pazarları organize ederek kaliteli gastronomik ürünlerin sunulmasını sağlamaktadır (Yurtseven 2007, 25).

\* Bu makale Dokuz Eylül Üniversitesi Seferihisar Fevziye Hepkon Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu'nun düzenlemiş olduğu 1. Bölgesel Turizm Kongresinde Yrd. Doç. Dr. Turgay BUCAK ve Özlem TURAN tarafından hazırlanarak sunulan "Slow Food Akımının Bölge Turizmine Katkısı: Gökçeada Örneği" adlı bildiriden yararlanılarak hazırlanmıştır.

## 2. Gökçeada Bölgesel Turizm Gelişimine Yavaş Yemek Akımının Etkisi

Gastronomi turizmi, kırsal topluluklar için, turizm ile kendi yerel yiyecek ve içeceklerinin bütünleştirmede alternatif olanaklar sunar. Gastronomi sayesinde insanlar değişik yerlerin kültürleriyle harmanlanmış yemeklere ve yerlere kavuşmuş olurlar (Çağlı 2012, 27). Turizm açısından, yiyecek ve içecek kültürü olarak tanımlanabilecek olan gastronomi, gerek iç ve gerekse dış turizm için vazgeçilmez bir unsurdur. Bir ülkedeki bir bölgenin hatta bir yörenin özgün yemeği, özgün lezzeti turizm gastronomisi için çok büyük önem taşımaktadır (Bucak ve Turan 2014,6).

Gökçeada, farklı kültür ve dinlerin buluştuğu, mitolojide sık sık karşımıza çıkan ve dünyanın en eski medeniyetlerinin barındığı bir Kuzey Ege adasıdır. Gökçeada diğer Ege adaları ile aynı özellikleri taşır; küçük ve anakaradan uzak olmasıdır. Bu iki özellik, onun gastronomi kültürünü de etkilemektedir. Sunulan yemeklerin her biri özünü ve lezzetini korumaktadır (Yurtseven 2013, 2).

Gökçeada'nın Yavaş yemek akımı ile tanışması ise; Slow Food kurucusu Carlo Petrini'nin, 2006 yılında Gökçeada'yı ziyareti ile başlamıştır. Petrini, Gökçeada'da bir Slow Food Conviviumu kurulmasını istemiştir. Aynı yıl Prof. Dr. H. Rıdvan Yurtseven Liderliğinde bir Slow Food Conviviumu (Bölgesel Yavaş Yemek Kolu) kurularak, Gökçeada'nın Cittaslow olmasına karar verilmiştir. Bununla birlikte de Gökçeada'ya ilişkin eko-gastronomik araştırmalar başlatıldı (Dunyahıda 2013). Gökçeada; organik tarım merkezi olması, çok kültürlü yapısı, bozulmamış doğası ve eko-gastronomik özellikleri nedeniyle dünyanın ilk Cittaslow Adası olmuştur (comu.edu.tr, 2013).

### 2.1. Araştırmanın Amacı

Bu olay çalışmasında amaçlanan; Yavaş Yemek akımının Gökçeada bölge turizmi üzerindeki etkilerini belirlemektir. Araştırmanın sorusu ise; Yavaş Yemek akımının Gökçeada bölge turizmini olumlu ve olumsuz yönlerden nasıl etkilemektedir?

### 2.2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada veri toplama yöntemi olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Teknik olarak nitel araştırma yöntemleri arasında en önemlilerinden biri olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniğini kullanma sebebimiz ise; görüşme sırasında, görüşülen kişinin tepkileri anında görülebildiği gibi, ortamın da dikkatlice incelenmesi söz konusu olabilmektedir. Ayrıca; anlaşılmayan sorular için açıklamalarda bulunulabilmekte, soruların hatırlanabilmesi için, hatırlatıcı yardımlardan yararlanılmaktadır. Görüşme tekniği, kaynakların ulaşılabilirliğine ve araştırmada toplanmak istenen verilerin özelliklerine göre farklı şekillerde gerçekleştirilebilen (yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış, yapılandırılmamış, etnografik ve odak grup) bir tekniktir (Büyüköztürk vd. 2012, 152). Çalışmada, araştırma sorusundan yola çıkılarak oluşturulan 12 alt sorunun yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmada kullanılan görüşme formu yazın taramasına bağlı kalınarak danışman, araştırmacı ve nitel veri toplama yöntemleri konusunda uzman görüşlerinden faydalanılarak oluşturulmuştur. Görüşme formu 12 alt sorudan oluşmuştur. Bu sorularda ilgili kişilerin de görüşleri alınarak, Yavaş yemek akımının Gökçeada turizmine katkısının ne yönde olduğu araştırılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın evreni, Çanakkale ili Gökçeada ilçesi, örneklemini ise bölge turizmi ve Yavaş Yemek Hareketi ile ilgisi olan Gökçeada'da bulunan kamu kurum kuruluşları ve çalışanları oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında sekiz kurumu temsilen 8 yetkili kişi ile görüşülmüş olup, 1-31 Aralık 2015 tarihinde ortalama olarak 15 dakikalık yapılan görüşmeler, notlar alınarak kaydedilmiştir. Bu kurumların örneklem olarak seçilme sebepleri ise; İlçe' de sayılı kamu kurum ve kuruluşu olması ayrıca Yavaş Yemek Hareketi hakkında gerek bölge halkının gerekse kamu kurum ve kuruluşlarının ne derece bilgi sahibi olduklarını, Yavaş Yemek adına nasıl katkı sağladıklarını araştırmak amacıyla tercih edilmiştir.

Araştırmanın kısıtlılıkları; görüşülen kurum yetkililerinden Gökçeada Belediyesi haricinde Gökçeada Jandarma Komutanlığı'ndan da Gökçeada ilçesine kayıtlı konaklama ve yiyecek işletme sayıları 09.12.2015 tarihli dilekçe ile kendilerinden istenmiş olup, ellerinde veri olmadığı yönünde sözlü cevap alınmıştır. Gökçeada Jandarma komutanlığından konaklama ve yiyecek içecek işletme sayılarının istenme sebebi; Gökçeada Belediyesi'nden alınacak işletme sayıları verilerinin sağlamalarının yapılarak daha sağlıklı sonuçlara ulaşılacak istenmesidir. Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Turizm Danışma Bürosu ile ön görüşme yapılmış olup, ellerinde Gökçeada ile ilgili veri bulunmadığı dile getirilmiştir. GESTAŞ Deniz Ulaşım A.Ş. Destek Hizmetleri sorumlusu ile görüşülmüş, Çanakkale Gökçeada 2006-2015 yılları arası yolcu sayıları istenmiş olup 2008 yılı öncesi ellerinde sağlıklı veriler olmadığı için sadece 2008 sonrası verilere ulaşılabilmiştir. Aynı zamanda GESTAŞ Deniz Ulaşım A.Ş. temsilcisi görüşme sorularından yalnız birisi kendileri ile ilgili olduğunu düşündüğünden bir soruya cevap vermiştir. Gökçeada Havalimanı İşletmesine şuan hizmet vermediği için ulaşılamamış olup, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü çağrı merkezi ile görüşüldüğünde ise havalimanından 2010 yılından buyana sadece insani yardım taşıma hizmeti verildiği, turistik taşıma hizmeti verilmediği bilgisine ulaşılmıştır. Gökçeada Esnaf ve Sanatkarlar Odası yetkilileri ile görüşülmüş ancak; Yavaş Yemek akımı hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişler bu nedenle araştırma sorularına cevap veremeyeceklerini söylemişlerdir.

Görüşülen kurumların temsil ettikleri kurum ve işletmeler aşağıdaki gibidir:

- Gökçeada Belediyesi- Halkla İlişkiler Sorumlusu.
- Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Gastronomi Bölümü Temsilcisi

- Gökçeada Kaymakamlığı Yetkilisi
- Gökçeada Esnaf ve Sanatkarlar Odası Yetkilisi
- GESTAŞ Deniz Ulaşım A.Ş. - Destek Hizmetleri Birimi Sorumlusu
- Devlet Havalimanı İşletmesi Genel Müdürlüğü- Çağrı Merkezi Temsilcisi
- Gökçeada İlçe Jandarma Komutanlığı Yetkilisi
- Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Turizm Danışma Bürosu Yetkilisi

### 2.3. Araştırmanın Bulguları

Bu çalışmanın, Gökçeada ve Çanakkale'deki kurumların yetkilileri ile yapılan yarı yapılandırılmış yüz yüze görüşme sonuçlarına göre konaklama ve yiyecek içecek işletme sayıları, gelir ve istihdam, turizm çeşitliliği, ulaşım, tanıtım, altyapı ve üst yapı, bölgeye gelen yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı, uluslararası ve ulusal düzeyde tanıtım ve Yavaş Yemek'in Gökçeada turizmine etkisi açısından bulgular aşağıda belirtilmektedir.

#### 2.3.1. Konaklama ve Yiyecek İçecek İşletme Sayısı Açısından Bulgular

Yavaş yemek akımının Bölge Turizmine Katkısı: Gökçeada Örneği adlı çalışma için Slow Food Akımı sonrası Gökçeada'da konaklama ve yiyecek içecek işletmelerinin sayılarında artış veya azalışın ne yönde olduğunu tespit etmek amacıyla, Gökçeada Belediyesi'nden alınan veriler bilgisayar ortamında tablolaştırılarak analiz edilmeye çalışılmıştır. Yavaş Yemek'in Gökçeada ile tanışma tarihi 2006 yılı olarak tespit edildiğinden; Gökçeada Belediye'sinden 2000-2015 yılları arası veriler istenmiş olup 2006 yılı ve daha sonraki yıllar ile geçmiş yıllar arasında karşılaştırma yapılmaya çalışılmıştır.

Tablo 1: Gökçeada Konaklama ve Yiyecek İçecek İşletme Sayısı Açısından Bulgular

Açılış Yılları	Otel	Pansiyon	Lokanta	Kafeterya	Toplam
2001	-	1	-	-	1
2002	-	-	-	-	-
2003	-	-	-	-	-
2004	1	-	-	-	1
2005	-	1	-	-	1
Toplam	1	2	0	0	3
2006	1	1	-	-	2
2007	5	1	-	1	7
2008	1	-	5	1	7
2009	-	-	-	5	5
2010	2	1	1	6	10
2011	-	1	-	5	6
2012	-	3	5	2	10
2013	2	1	2	15	20
2014	-	-	1	3	4
2015	-	-	2	-	2
Toplam	11	8	16	38	73
Genel Toplam	12	10	16	38	76

Kaynak: Gökçeada Belediye Başkanlığı, 2015.

Tablo1'e bakıldığında 2001-2005 yılları arasında 1 otel, 2 pansiyon açılmış olup lokanta ve kafeterya açılmamıştır. 2006-2015 yılları arasında ise; 11 otel, 8 pansiyon, 16 lokanta,38 kafeterya, açılmış olup 2006 yılı sonrası gerek konaklama gerekse yiyecek içecek işletme sayısında ciddi artış olmuştur. Bu artışın Yavaş Yemek akımından kaynaklanıp kaynaklanmadığını araştırmak amacıyla katılımcılara Yavaş Yemek akımının kabul edilmesinden sonra konaklama ve yiyecek içecek tesis sayılarındaki artışın ne yönde olduğu sorusuna;

#### Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Temsilcisi

*2006 yılının Slow Food'un Gökçeada ile tanıştığını düşünerek, bundan sonrasında illaki konaklama tesis sayılarında artış gözlemlenmiştir. Ancak bunun Slow Food Akımı ile çok bağlantılı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü yerel halkın bu konuda çok bilinçli olduğunu düşünmüyorum. Son zamanlarda Gökçeada'da işletme sayısı açısından bir artış söz konusu ancak bunun Slow Food ya da Cittaslow ile bir bağlantısının bulunduğunu düşünmüyorum.*

#### Gökçeada Kaymakamlığı Temsilcisi

*Ev Pansiyonları ve Butik Otel sayılarında artış olduğu görülmektedir. Ev yemekleri ve Gökçeada'ya özgü yöresel yemek yapan işletmeler açılmıştır. Özellikle yaz dönemi için kapasite açısından pek de yeterli olmadıkları düşünülmektedir. Önümüzdeki yıllarda bu işletmelere talebinde artması ile sayılarında artış olacağı öngörülmektedir.*

#### Gökçeada Belediyesi Halkla İlişkiler Sorumlusu

*Gökçeada da sayısal verilere bakıldığında bir artış gözlemlendiği görülmektedir, fakat bunun Slow Food' la ne kadar ilişkilendirebiliriz bilmiyorum. Butik Oteller açıldı, ev pansiyonlarının sayısı artarak işleyişlerine devam etmektedir. Ne yazık ki Slow Food' la bağlantılı Yiyecek İçecek İşletme sayılarında ticari hayatta bir artış gözlemlenmemiştir. Gökçeada'ya özgü yerel yemekler yapan sınırlı sayıda yer olmakla birlikte, son dönemlerde 2-3 adet yöresel yemekleri yansıtan tesis açılmıştır. Bu da gerek Gökçeada halkını gerekse ilçemize gelen turistler açısından oldukça beğeni toplamıştır. Umarız bu gibi yerlerin sayısı ilerleyen günlerde daha da artar.*

Görüşmecilerin verdiği yanıtlar neticesinde 2006-2015 yılları arası konaklama ve yiyecek içecek işletmeleri sayılarında görülür bir artış yaşandığı, özellikle ev yemekleri ve yöresel yemek yapan işletmelerin açıldığı, ev pansiyonları ve butik otellerin arttığı belirtilmiştir. Ancak; bu artışa direkt olarak Yavaş Yemek akımının neden olduğu düşünülmemektedir. Gökçeada'da yaşayan yerel halkın Yavaş Yemek konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığı düşünülmektedir.

### 2.3.2. Gelir ve İstihdam Açısından Bulgular

Yavaş Yemek (Slow Food) akımının Gökçeada bölge turizmine katkısını değerlendirmek için yapılan bu çalışmada, Slow Food hareketinin bölgede gelir ve istihdam açısından etkileyip etkilemediği değerlendirilmeye çalışılmıştır. Katılımcılar gelir ve istihdam oranlarında artış veya azalışı Yavaş Yemek ile ilişkilendirmeye çalışmışlardır.

#### Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Temsilcisi

*Slow Food ve Cittaslow akımının Gökçeada'ya turizm alanında gelir bırakabilmesi için gelen turistlerin bu akımın peşinden giden kişiler olması gerekmektedir. Gökçeada henüz bu hususta turist çekebilmede değil. Yapılan kongre ve organizasyonlarda ilgili bölümün üniversite öğrencileri istihdam edildi. Olumlu olarak görebileceğimiz istihdam örneği bir tek bu ve Earth Market Pazar alanındaki yerel esnaf.*

#### Gökçeada Kaymakamlığı Temsilcisi

*İlk akla gelen Adaya özgü ürünlerin satışının yapıldığı Earth Market zinciri açıldı ve belli ölçüde istihdam yarattı.*

#### Gökçeada Belediyesi Halkla İlişkiler Sorumlusu

*Slow Food hareketi esas itibariyle bir turizm projesi değildir. Fakat turizme çok etkisi olmuştur. Örneğin bugün ev pansiyonu işletmeciliği ile gelir ve istihdam ortamı yaratıldığından bahsetmek mümkün. 2013 yılında Gökçeada'ya özgü ürünlerin sunulduğu, Earth Market zinciri kuruldu Gökçeada'da. Bu sayede; adadaki ürünlerin değerleri artırıldı ve ev hanımları aktif hale getirildi. Önümüzdeki günlerde yine üretime yönelik Kooperatif kurulması söz konusu. Bu kooperatifte özellikle tüm üretici bayanlar hedef kitle olarak tespit edilecek ve katılımları sağlanacak.*

Katılımcıların görüşleri neticesinde; Yavaş Yemek hareketinin turizm açısından kısmen de olsa etkili olduğu düşünülmektedir. İstihdam ve gelir açısından Yavaş Yemek akımı sonrası 2013 yılında kurulan Eart Market zinciri ile yöresel ürünler ön plana çıkarılıp satışları ev hanımları tarafından yapılarak istihdam ortamının da bu sayede yaratıldığı görülmektedir. Yeryüzü Pazarı (Earth Markets), Yavaş Yemek Felsefesi'ne uyan çiftçilerin uluslararası ağıdır. Yerel üretimi ve yerel ürünleri destekler. Böylelikle; güvenebileceğiniz kaliteli ürünleri, doğrudan üreticisinden satın

alabilirsiniz. Yerel ekonomiyi destekleyen üreticiler ve tüketiciler için adil fiyatlar sağlar. İyi, temiz ve adil ürünler sunar. Yerel ürünleri, tüketiciye en kısa gıda zinciriyle ulaştırır. Tüketiciler, üreticilerden öğrendikleri ve eğitim faaliyetleriyle üretici ortaklar olur (cittaslowgokceada.com).

### 2.3.3. Turizm Çeşitliliği Açısından Bulgular

Yöresel yemek, bir bölgenin turizm destinasyonu olma profilini geliştirmede veya kötüleştirmede etkili bir araçtır. Farklı kültürlerden etkilenen yemekler, bölge imajını güçlendirerek, markalaşmayı ve kırsal turizmin güçlenerek artmasını sağlar. (Bucak ve Turan 2014, 5). Bu durum özellikle yemek ve turizm meraklıları açısından büyük önem taşımaktadır.

Yavaş Yemek akımının turizm çeşitliliğine etkisi olup olmadığını araştırmak amacıyla katılımcılarının görüşleri alınmıştır. Buna göre;

Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Temsilcisi

*Turizm çeşitliliği açısından Kongre Turizmi 24-25 Nisan 2014 tarihlerinde I. EkoGastronomi Kongresi ile başladı ve 13-14 Nisan 2015 tarihlerinde II. Eko Gastronomi Kongresi dışında bir kongre yapılmadı. I. EkoGastronomi Kongresi'nde katılımcı sayısı 180 kişi civarında olup, 2. sinde ise bu sayı 70 katılımcıya kadar düştü. Bölge halkı ve civar illerden de dinleyici olarak katılımcılarımız oldu.*

Gökçeada Kaymakamlığı Temsilcisi

*2014 yılında I. Eko Gastronomi Kongresi ve 2015 Yılında da II. Eko Gastronomi Kongresi gerçekleştirilerek Kongrenin devamlılığı sağlanmıştır. (Güney Marmara Kalkınma Ajansı'ndan finansal destek sağlanmıştır).*

Gökçeada Belediyesi Halkla İlişkiler Sorumlusu

*Gökçeada düne kadar deniz turizmi ile idare eden bir bölge idi 2007 yılı sonrası gerek kültür gerekse doğa ve gastronomi turizmine yönelik olumlu çalışmalar gerçekleşmiştir. Bununla beraber 2014 yılında I. Eko-Gastronomi Kongresi ve 2015 yılında da II. Eko Gastronomi Kongresi gerçekleştirilerek Kongrenin devamlılığı sağlanmış oldu. Bu Kongrelerin gerçekleştirilmesinde Güney Marmara Kalkınma Ajansı tarafından finansal destek sağlamıştır.*

Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar sonucunda; Yavaş Yemek akımı sonrası Kongre Turizmi adına gelişmeler yaşandığı ve bu kongrelerin gerek sivil toplum kuruluşlarınca gerekse de halk tarafından desteklendiği tespit edilmiş olup, devamlılığı sağlanmaya çalışılmaktadır.

### 2.3.4. Ulaşım Açısından Bulgular

Yavaş Yemek akımı sonrası 2000-2015 yılları arasında deniz ve hava ulaşımında artış ve azalış değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ancak 2008 yılı öncesi deniz yolu yolcu ve araç sayıları hakkında sağlıklı veriler GESTAŞ A.Ş.' nin elinde bulunmadığından 2008 yılı ve sonrası değerlendirilmeye alınmıştır. Çanakkale Gökçeada arası yolcu ve araç sayıları Tablo 2'de bulunmakta olup, görüşmecilerin yanıtları da aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2: Gökçeada Yolcu ve Araç Sayısı Açısından Bulgular

Yolcu Sayıları							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gökçeada-Kabatepe	317099	350386	365562	404607	442783	399782	430525
Araç Sayıları							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gökçeada-Kabatepe	82524	86107	97514	106556	116500	124962	127640

Kaynak: GESTAŞ Deniz Ulaşım A.Ş., 2015.

GESTAŞ Deniz Ulaşım A.Ş. Destek Hizmetleri Sorumlusu

*GESTAŞ Deniz Ulaşım A.Ş., 2006 yılında Türkiye Denizcilik İşletmesin' den devir alındıktan sonra Gökçeada'yı anakaraya bağlamak için RO-RO gemisi satın alınmıştır. Bu geminin gelmesi ile Gökçeada'ya ulaşım rahatlamış sefer iptalleri yok denecek kadar aza indirilmiştir. Yaz aylarında 2 gemi ile sefer yapılmış*

*ancak son iki yıldır adaya olan talep arttığından yaz aylarında 3 gemi ile seferler yapılmaya başlanmıştır.*

Gökçeada Kaymakamlığı Temsilcisi

*Uçak seferleri iki yıldan beri yapılmamaktadır. Feribot seferlerinde pek bir değişiklik olmamıştır. Ancak yoğunluk olduğu sürece ek feribot seferleri yapılmaktadır.*

Devlet Havalimanı İşletmesi Çağrı Merkezi:

*Gökçeada Hava Limanı 2010 yılı itibariyle insani yardıma açık taşıma hizmeti vermekte olup, turistik taşıma hizmeti vermemektedir.*

Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Temsilcisi:

*Eskiye nazaran feribot seferlerinde bir artış söz konusu ve uçak seferleri de geçtiğimiz yıllarda belirli periyodlarla yapılmıştır. Ancak önceki cevaplarda olduğu gibi yapılan bazı araştırmalarda bunun olağan bir artış olduğu ve “Yavaş” hareketinin bir sonucu olmadığı gözlemlenmiştir.*

Yapılan görüşmeler neticesinde yıllar itibariyle yolcu sayıları 2008 yılında 317.099 iken 2014 yılında bu sayı 430.525'e çıkmıştır. 2008 yılından 2014 yılına kadar 113.426 kişi artmıştır. 2008 yılında 82.524 olan araç sayısı ise 2014 yılında 127.640 'a ulaşmıştır. Yine 2008 yılından 2014 yılına kadar araç sayısında da 45.116'lık bir artış söz konusudur. Bu durumda yolcu ve araç sayılarında görülür bir artış olduğu ancak; katılımcıların görüşleri doğrultusunda bu artış Yavaş Yemek akımı ile ilişkilendirilmemiştir. Hava taşımacılığı konusunda ise 2010 yılında faaliyete giren Gökçeada Havalimanı sadece insani yardıma açık taşıma hizmeti verdiği için turist taşımacılığı yapılmamaktadır.

### **2.3.5. Olumsuz Etkisi (Ürünlerin Fiyatlarında Artış veya Azalma- Ekolojinin Bozulması) Açısından Bulgular**

Gökçeada Kaymakamlığı Temsilcisi:

*Olumsuz bir etkisi olduğu düşünülmemektedir.*

Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Temsilcisi

*Yerellik ön plana çıktıktan sonra adada yetişsin yetişmesin birçok üründe “yerel ürün” yaftalaması ve fiyatlarının artması durumu söz konusu. Ancak bu ürünlerin birçoğu adaya ait olmamasına rağmen o şekildeymiş gibi pazarlanıyor.*

Gökçeada Belediyesi Halkla İlişkiler Sorumlusu

*Gökçeada'da slow food' la alakalı olumsuz bir şey yaşamadık. Gökçeada her zaman kendine has geleneğini koruduğundan bu sıfatlara sahip zaten.2002 yılından buyana organik tarım yapılıyor zaten. Ürünlerin fiyatlarında yıllara göre bir artış tespit edilmesine rağmen bunun slow food ile alakalı olduğunu düşünmüyorum.*

Görüşmecilerin yanıtları neticesinde; Yavaş Yemek hareketinin Gökçeada'ya olumsuz bir etkisi olduğu düşünülmemektedir.

### **2.3.6. Gökçeada'nın Tanıtımı Açısından Bulgular**

2006 yılı sonrası Gökçeada'nın Yavaş Yemek Akımı ile tanışmasının ardından, bu akımın Gökçeada'nın tanıtımını ne yönde etkilediğini araştırmak amacıyla katılımcıların değerlendirmelerine aşağıda yer verilmiştir.

Gökçeada Belediyesi Halkla İlişkiler Sorumlusu:

*Slow Food Dünya çapında marka hareketi olduğundan Bölgesel ajansların çok desteği olmuştur. Gerek belediye tarafından gerekse sivil toplum kuruluşlarınca tanıtım yapılmaya çalışılsa da Gökçeada'da çok fazla Slow Food hareketi ile anılmamaktadır.*

Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Temsilcisi. :

*Bir ada olarak Cittaslow Gökçeada uluslararası alanda “Slow Food” akımı takipçileri ve yöneticileri tarafından takip edilmektedir. Özellikle çok kültürlü yapısı ve yerel bazı değerleri ilgi çekmektedir. Şu an çok fazla turist çekemese de izlenebilecek bazı doğru politikalarla, izleyici konumunda olan bu grup aktif olarak ziyaret de gerçekleştirebilecek potansiyele sahiptir.*

Yapılan bu değerlendirmeler neticesinde; Yavaş Yemek akımının uluslararası alanda takipçileri ve yöneticileri tarafından takip edildiği, Gökçeada Belediyesi ve Sivil Toplum kuruluşlarınca bu akımın desteklendiği ve tanıtılması için çaba sarf edildiği görülmektedir. Ancak; Ada doğrudan Slow Food akımı ile anılmamaktadır.

### 2.3.7. Altyapı ve Üst Yapı Açısından Bulgular

Yavaş Yemek hareketi sonrası Gökçeada'da turizm alt yapısı ve üst yapısı açısından ne gibi değişikliklerin yaşandığını öğrenmek amacıyla görüşmecilerimizden alınan bilgiler aşağıda ki gibidir.

Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Temsilcisi:

*Verilen bazı sözlerin yerine getirilmeye çalışılmasıyla belirli bir düzen sağlanmaya çalışılsa da gözle görülür bir değişiklik olmamıştır.*

Gökçeada Kaymakamlığı Temsilcisi:

*Slow Food Hareketinin altyapı ve üstyapıya direkt olarak bir etki yaptığı düşünülmektedir.*

Gökçeada Belediyesi Halkla İlişkiler Sorumlusu:

*Slow food akımının altyapı ve üst yapı açısından direkt etkisinden bahsetmek zor. Slow food turizmdeki gelişimi olumlu yönde etkiledi. Bu olumlu gelişmelerde altyapı ve üst yapılaşmada iyileştirme yönünde olmuştur.*

Katılımcıların verdiği cevaplar sonucunda; Gökçeada genelinde turizm altyapısı ve üstyapısında genel anlamda iyileştirilmeler olduğu görülmekle beraber, bu değişimlerin Yavaş Yemek ile direkt ilgili olduğu düşünülmemekle birlikte, turizmde yaşanan olumlu gelişmelerin altyapı ve üst yapıyı da olumlu etkilediği görüşüne ulaşılabilir.

### 2.3.8. Gelen Yerli ve Yabancı Ziyaretçi Sayısı Açısından Bulgular

Yavaş Yemek akımının yerli ve yabancı ziyaretçiyi bölgeye çekebilmişliğinin incelenmesi açısından araştırmamıza katılımcıların verdikleri cevaplar aşağıda yer almaktadır.

Gökçeada Belediyesi Halkla İlişkiler Sorumlusu:

*Yabancı ziyaretçi sayısı açısından artış söz konusu olduğu düşünülmektedir. Ancak yerli turist açısından Slow Food ile alakalı tanıtım yapılmasına rağmen aynı artışın olduğunu söyleyemeyeceğim. 2007 yılından bu yana Gökçeada zaten kaldırabileceği yükün üzerinde bir turist yükü almıştır. Ancak bunun dediğim gibi doğrudan slow food alakası olduğunu düşünmüyorum.*

Gökçeada Kaymakamlığı Temsilcisi:

*Az da olsa iyi yönde etkilemiştir.*

Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Temsilcisi:

*Bazı işletmeler yerelliği ve yerel değerleri ön plana çıkarmaya çalışmıştır. Bazı işletmeler de mevcut kongre vb. organizasyonlara uygun olarak hazırlıklar yapmış bu da belli bir oranda istihdama ve girdiye yol açmıştır.*

Görüşmecilerden alınan yanıtlar neticesinde; gerek kongreler neticesinde oluşan katılımcılar gerekse yabancı ziyaretçi sayısında artış gözlemlenmiştir. Ancak bu yerli turist açısından bakıldığında doğrudan Yavaş Yemek akımıyla bağlantı kurulamamıştır. Hem yerel halkın hem de yerli turistin bu konuda çok fazla bilgi sahibi olmadığını düşünülebilir. Bucak ve Turan (2014)'ün Eko-Gastronomiye Yerel Toplumun Bakışı: Gökçeada Örneği isimli çalışmalarında da Gökçeada'da yaşanan yerel eko-gastronomi hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarına yönelik anket sonuçlarında katılımcıların %29,9'unun eko-gastronomi turizmi hakkında bilgi sahibi olmadığını, %25,2'sinin yorumsuz kaldıkları ve %24,5'inin bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Buradan da anlaşılacağı gibi eko-gastronomi turizmi hakkında toplumun yeterince bilgi sahibi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

### 2.3.9. Gökçeada'nın Uluslararası ve Ulusal Düzeyde Tanıtımı ve Yavaş Yemek'in (Slow Food) Gökçeada Turizmine Etkisi Açısından Neler Yapılabileceğine İlişkin Katılımcıların Görüşleri

Gökçeada'da Yavaş Yemek akımıyla birlikte turizmin ne yönde etkilediğini araştırmak amacıyla katılımcıların görüşlerine başvurulmuştur.

Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Temsilcisi:

*Yerelliğe yönelik şölen, festivallere ağırlık verilmeli. Ayrıca çok kültürlü yapısı değerlendirilmeli ve Yunanistan gibi ada sakinlerinin kültürel olarak bağlantılı olduğu ülkelere hitap edilerek oralardan turist çekilmeli. Slow Food akımına mensup diğer ülkelerin üyelerinin de adaya çekilebilmesi için daha fazla tanıtım yapıp verilen taahhütler yerine getirildikten sonra toplantı, kongre gibi uluslararası faaliyetler organize edilmeli. Slow Food'un Gökçeada turizminin gelişimi açısından gözle görülür bir etkisi olduğunu söylemek şu an için zor olsa da ilerleyen zamanlarda nicel ve nitel olarak daha kaliteli turist çekmek için etkili olmaması için bir sebep yok.*

Gökçeada'nın uluslararası ve ulusal düzeyde tanıtımı ve Yavaş Yemek' in Gökçeada turizmine etkisi açısından neler yapılabileceğine ilişkin katılımcıların verdiği cevaplar neticesinde; yerelliğin ön planda tutularak şölen ve festivallere ağırlık verilmesi, ada halkının kültürel bağı olan ülkelere turist çekilebilmesi için yeterli tanıtımın yapılması, toplantı kongre gibi faaliyetlerin sürekliliğinin sağlanması gerektiği gibi öneriler sunulmuştur. Yavaş Yemeğin Gökçeada turizminin gelişimini doğrudan etkilemediği ancak; turist çekmek için Yavaş Yemek akımının etkili bir yöntem olabileceği söylemi üzerinde durulmuştur.

### 3. Sonuç

Bu çalışmada; Gökçeada'nın Yavaş Yemek (Slow Food) akımı ile tanışmasından itibaren bölgede konaklama, yiyecek içecek işletme sayıları, turizm alanında gelir ve istihdam, turizm çeşitliliği ve ulaşım, ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı ne yönde etkilediği, altyapı ve üstyapı değişikliklerine etkisi, yerli ve yabancı ziyaretçi sayısını etkilemesi açısından ne gibi değişikliklerin olduğu, Yavaş Yemek akımı hakkında bilgi sahibi kişilerle yapılan görüşmeler sonucu değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu görüşmeler neticesinde; 2006-2015 yılları arası konaklama ve yiyecek içecek işletmeleri sayılarında görülür bir artış yaşandığı, özellikle ev yemekleri ve yöresel yemek sunan işletmelerin açıldığı, ev pansiyonları ve butik otellerin arttığı belirtilmiştir. Ancak bu artışa direkt olarak Yavaş Yemek akımının neden olduğu düşünülmektedir. Gökçeada'da yaşayan yerel halkın Yavaş Yemek konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığı düşünülmektedir.

Gelir ve istihdam açısından Yavaş Yemek sonrası 2013 yılında kurulan Eart Market zinciri ile yöresel ürünler ön plana çıkarılıp satışları ev hanımları tarafından yapılarak istihdam ortamının da bu sayede yaratıldığı görülmektedir.

Ulaşım açısından bulgular; yıllar itibariyle yolcu ve araç sayılarında bir artış söz konusu olduğu görülmekte olup ancak; bu artış Yavaş Yemek Akımı ile ilişkilendirilmemiştir. Hava taşımacılığı konusunda ise; 2010 yılında faaliyete giren Gökçeada Havalimanı sadece insani yardıma açık taşıma hizmeti verdiği için turist taşımacılığı yapılmamaktadır.

Gökçeada'nın tanıtımı açısından; Yavaş Yemek akımının uluslararası alanda takipçileri ve yöneticileri tarafından takip edildiği, Gökçeada Belediyesi ve Sivil Toplum kuruluşlarınca bu akımın desteklediği ve tanıtılması için çaba sarf edildiği görülmektedir. Ancak; Ada direkt olarak Yavaş Yemek akımı ile anılmamaktadır.

Ada genelinde altyapı ve üstyapıda genel anlamda iyileştirilmeler olduğu görülmekle beraber, bu değişimlerin Slow Food'la direkt ilgili olduğu düşünülmekle birlikte, turizmde yaşanan olumlu gelişmelerin altyapı ve üst yapıyı da olumlu etkilediği görüşüne ulaşılabilir.

Ada'ya gelen yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı açısından; gastronomi turizmiyle bağlantılı olarak gerek kongreler neticesinde oluşan katılımcılar gerekse yabancı ziyaretçi sayısında artış gözlemlenmiştir. Ancak bu yerli turist açısından bakıldığında doğrudan Yavaş Yemek akımıyla bağlantı kurulamamıştır. Hem yerel halkın hem de yerli turistin bu konuda çok fazla bilgi sahibi olmadığı düşünülebilir.

Sonuç olarak; Yavaş Yemek akımı benimsendikten sonra Gökçeada'da turizm alanında olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Ancak; Yavaş Yemek (Slow Food) veya Cittaslow Gökçeada için bir marka değeri oluşturulamamıştır. Uzun vadede bir markalaşmanın olabileceği fikri ortaya çıkmaktadır.

### 4. Öneriler

Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda edinilen ve yukarıda belirtilen sonuçlar çerçevesinde Gökçeada'da bulunan yiyecek içecek işletmelerine, yöresel yiyecek üreticilerine, yerel topluma, ilgili kurumlara ve eğitimcilere bazı öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Araştırma sonuçları neticesinde Gökçeada'da yaşayan yerel halkın Yavaş Yemek konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığı düşünülmektedir, bu nedenle Kaymakamlık, Belediye, STK vb. tarafından kitle iletişim araçları, kitap ve broşürler ile desteklenerek bilgilendirilmesi sağlanmalıdır.
- Bölge esnafının yerel ürün çeşitliliğini artırarak uygun fiyatlarla ürün sunması hem yerel ürünlerin tanıtılmasına olanak sağlayacaktır; hem de organik beslenmenin yaygınlaşması sağlanacaktır.
- Gökçeada Belediyesi tarafından altyapı ve üstyapı çalışmalarına ve çevre düzenlemesine daha fazla önem verilmesi, görüntü kirliliğini azaltacağından Ada misafirlerinin gözüne hitap edilecektir.
- Gökçeada'da gastronomi turizmi adına yapılan kongrelerin devamlılığı sağlanmalıdır.
- Yapılan bu çalışma diğer Cittaslow' larda da yapılabilir. Hatta birbirleriyle kıyaslama yapmaları da mümkündür.



## KAYNAKÇA

- Akgöl, Y. 2012. “Gastronomi Turizmi ve Türkiye’yi Ziyaret Eden Yabancı Turistlerin Gastronomi Deneyimlerinin Değerlendirilmesi.” *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı.
- Bucak, T. ve Turan, Ö. 2014. “Eko-Gastronomiye Yerel Toplumun Bakışı: Gökçeada Örneği.” *Cittaslow Gökçeada Eko-Gastronomi Kongresi*, Gökçeada, 24-25 Nisan 2014.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E, Karadeniz, Ş., Demirel, F. 2012. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi, 12. Basım, Ankara.
- Çağlı, B. 2012. “Türkiye’de Yerel Kültürün Turizm Odaklı Kalkınmadaki Rolü: Gastronomi Turizmi Örneği.” *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Bölge Planlama Programı.
- Güven, E. 2011. “Yavaş Güzeldir: Yavaş Yemek’ ten Yavaş Medya’ya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi.” *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi* 7 (1): 113-121.
- Maviş, F. 2003. *Endüstriyel Yiyecek Üretimi*. Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- Petrini, C; Pardovani, G; Çev: Ekiz, Ç. 2011. *Slow Food Devrimi Arcigola’dan Terra Madre’ye: Yeni Bir Yaşam ve Yemek Kültürü*. Ankara, Sinek Sekiz Yayınevi.
- Yıldız, F. 2014. “Mutfak Kültürünün Tarihsel Gelişiminde Slow Food ve Günümüz Tüketim Kültüründe Slow Food’un Algılanması.” *Cittaslow Gökçeada Eko-Gastronomi Kongresi*, Gökçeada, 24-25 Nisan 2014.
- Yurtseven, R. 2013. *Cittaslow Gökçeada-Türkiye Gastronomi Kültürü*. T.C. Gökçeada Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 1-3.
- Yurtseven, R. 2007. *Slow Food ve Gökçeada: Yöneltil Bir Yaklaşım*. Ankara, Detay Yayıncılık.
- Cittaslow Gökçeada Eart Market Projesi. [http://www.cittaslowgokceada.com/?page\\_id=2434](http://www.cittaslowgokceada.com/?page_id=2434) (Erişim Tarihi: 01.01.2016)
- Dünyadaki İlk ve Tek Cittaslow Adası, Gökçeada, 2013. <http://www.comu.edu.tr/duyurular/detay.php?id=9574> (Erişim Tarihi: 14.12.2015).
- Yavaş Şehir, Yavaş Yemek ve Gökçeada, 2013. <http://www.dunyagida.com.tr/haber.php?nid=2900> (Erişim Tarihi: 20.12.2015).